

VASÁR NAP

EGYHÁZTÁRSADALMI KÉPES CSALÁDI LAP

Kiadja: Az Erdélyi Ref. Egyházkerület „Egyházi Értekezlete“.

FELELŐS SZERKESZTŐ
TÓT FALUSI JÓZSEF,
ref. lelkész Maros-Vásárhely.

Megjelenik minden vasárnap.

ELŐFIZETÉSI ÁR:
Egy évre 5 K. -- f. Negyed évre 1 K 25 f.
Fél évre 2 K 50 f. Egy szám ára 6 f.

TÁRSSZERKESZTŐK
PAAL GUSZTÁV,
ref. koll. tanár Maros-Vásárhely.
S. SZABÓ JÓZSEF,
ref. koll. vallás tanár Debreczen.

Reformáció emlékünnepén.

Megismeritek az igazságot és az igazság szabadokká téstén titeket.“
(Ján. 8:32.)

Nagy dolgok emlékezete ujul fel lelkünkben e napon. 392 évvel ezelőtt indult meg az a világra szóló mozgalom, melyet reformáció név alatt ismer a történelem. A reformáció története, belső magyában tekintve, a költővel szolva, „egy éltető eszmévé finomul“. Ez az éltető eszme röviden kifejezve: Szabadság!

Im: „Megléltük a szót, azt a nagy talizmánt,
Mely e vén földet ifjává tette.“ (Madách.)

Igen, a reformáció világot megújító mozgalomnak éltető eszméje a szabadság és pedig úgy a vallás, mint a tudomány és a politikai s társadalmi élet terén.

Baco, az ujkori bölcsészet megindítója, azt mondja, hogy az emberiséget úgy tekinthetjük, mint egyetlen embert, de mint olyan embert, a ki mindig él és folytonosan tanul. Az emberiségnek, eme halhatatlan embernek életében a reformáció nagy fordulást jelent.

Ekkor lett az ember nagykorúvá, szabadabbá.

A középkorban szabadságot, egyéni önállóságot ne keressünk. Nem találunk ilyet a vallásban, az egyházi életben.

Róma, mint valóságos szellemi zsarnok, rabtságban tartja hibeit. Szigoruan megszabja mit kell hinni, mit kell cselekedni, mely uton szabad az üdvösséget keresni. S hogy megértse az eleibe irt törvényt és attól egy betűnyire is el ne térjen, ott vannak a hívő mellett, mint szigoru gyámok a papok.

A papokra úgy kell tekintenie a középkor gyermekének, mint valóságos felsőbb lényekre, akik égi tudományuk magasabb erkölcsiségük, isteni méltóságuk fényében tündökölnék előtte.

A papok méltán elmondhatják a költővel: „Csak hódolat illet meg s nem bírálat!“ Egészen külön társadalmi osztályt, sőt mondhatnánk, külön államot képeznek az államban.

Van idő, az utolsó Árpádok korában, mikor hazánkban is a püspököt a pápa nevezi ki s teheti le. Pap ellen csak pap tanuskodhatik, fölötte csak papi törvényszék ítélhet. És mindezt azzal magyarázták, hogy a papságot Isten rendelte királyok s nemzetek fölé. S ha ez ellen valaki szólni, tenni mert, mi történt vele? Lesújtá a pápai átok, mely alól ha fejedelem volt is, csak szolgálai megalázkodás árán szabadulhatott.

Nézzétek IV. Henriket, a kiátkozott császárt. Ő a világ ura, Canossában sirva könyörög bocsánatért s nagy nehezen tudja a pápának mostoha atyai szívét meglágyítani.

„Gehorsam ist der Christen Schmuck“ (Engedelmesség a keresztyének ékessége) mondatja a költő (Schiller) is a középkor egyik papi fejedelmével.

Hit dolgában csak egy vélemény van és ez Rómáé. Ha ketten vitatkoznak, azonnal el kell hallgatniok, mihelyt „Roma locuta est“. S a ki nem hallgat? Nézzétek! Maglyák tüze csillog ki a középkor néma éjszakájából. Azok hálnak rajta kinok között, a kik korán találtak a szabadságról álmodni.

De im az idők teljessége elérkezett. A miben néhányan nem egészen dicstelenül próbálkoztak, azt véghez viszi Luther teljes dicsőséggel. Kalapácsütései alatt, melyekkel 95 tételét felszegezi, lepattannak az egyháznak, e nagy börtönnek zárai. Az ő fellépése az ereje tudatára ébredt egyénnek diadalmas szabadságharca ama rendszer ellen, melynek eddig bilincsei között vala. Ha bámuljuk a hitrege titánjait, a kik harcra kelnek az olympusi istenekkel, még felségesebb az a küzdelem, melyet egy ember folytat, és pedig diadalmasan, egy egész világrend ellen. Milyen nemes bátorság s eget ostromló önéret tündököl arcán, mikor Wormsba megy, hogy ott a világ urai előtt megfeleljen magáért. Kérik, ne menjen, ott ellenségei vannak. „És ha annyi ördög volna Wormsban, mint a mennyi zsindey a háztetőkön, nem mennék-e el?“ A szabadság harsonája zendül meg az emberiség füleiben, mikor kijelenti: „Győzzetek meg okokkal, mert én sem pápáknak, sem zsinatoknak nem hiszek“. A szabadság lelke hatja át követőit, mikor Speyerban protestálnak az ellen, hogy nekik vallás dolgában bárki is parancsolgasson.

A mi vallásunk a szabadság vallása! Nincs benne kiváltságos papirend, az isteni kegyelem letéteményese, mely gyámkodásával vezessen az üdvösség kiszabott útján. Mindnyájan királyi papság vagyunk. Nincs más közvetítő Isten és ember között, csak a Jézus Krisztus. Szabadok vagyunk, de nem

féktelenek. Van hitünknek szabályozója, a Szentírás, csakhogy ezt szabad szemmel nézzük és nem pápaszemen

Im a reformáció éltető eszméje a szabadság és pedig első sorban a vallásszabadság, de ha az emberi lélek egy irányban szabddá lesz, nem tür többé korlátokat más irányban sem.

Ha a vélemény nyilvánítása szabad a szent tudományban, kicsoda korlátozhatná azt a világi tudomány terén.

A reformáció az emberiségnek, ama nagy rabnak megadá a vallásszabadságot s ez által úgy tett, mint a ki a fogolynak egyik kezéről leveszi a vasat. Ne félj lesz ereje és lesz akarata, hogy többi bilincseit maga törje össze.

A reformációnak nagy része van abban, hogy szabadság következik a tudomány terén is.

Volt-e a középkorban tudományos szabadság? Óh nem, ezt az időt a tekintélyek korának lehet neveznünk. A tudomány nem más, mint a theológiának, az egyháznak rabszolgája. Szabad okoskodnod, kutatnod, de az eredménynek nem szabad ellenkezésben lenni az egyház tanaival. Te Galilei foglalkozhatol csillagászatí s mennyiségtani tanulmányokkal, de mikor felfedezed, hogy a föld gombolyü és a napkörül mozog, ezt visszavonatják veled, mert az egyház mást tanít. Mintha bizony az igazság megszűnnék igazság lenni, ha visszavonják s a nap nem ragyogna többé, mert valaki behunyja szemét, hogy ne lássa azt. Olyanformán vannak a középkor tudósai, mint az a madár, melynek szárnyait lenyirják s azután azt mondják neki: menj, röpjül szabadon.

De im, megnőnek a rab madár tollai. Az ujkor meghozza a szabadságot a tudománynak is. A reformációval egy időben kezdődik az ujkori bölcelet, melynek sarkalatos elve, hogy a tudományban nincs tekintély.

Az emberi észnek joga, sőt kötelessége kételkedni mindenben, a mit józan okokkal előtte be nem bizonyítanak. Most már nem azon töprenkenik a tudomány, milyen fur-

fanggal bizonyítson be valamely eleibe adott tételt. Most már maga keresi az igazságot. S nézd! A szabadság éltető ereje mily bámulatos virégzásnak indítja a tudomány minden ágát. A középkor tudománya kis mustármag, az ujkoré hatalmas élőfa, mely gyökereit mélyre bocsátja, ágait ég felé terjeszti. És ezt a fát a reformáció segíté nagyra növelni. Ez szabadítá fel bilincseiből az „Ígét“, a gondolatot, a szót. Lutherünk nem oly egyháznak apostola, melyet mint Mohamedét, erővel, tüzzel, vassal lehessen terjeszteni.

(Vége következik.)

Isteni evangyéliom.

*Isteni evangyéliom!
Te egi magas hatalom!
Kire erőd fuvalma száll,
A vészben rendületlen áll.*

*Isteni evangyéliom,
Kit szenvedések terhe nyom,
Te azt megint fölemeled
És diadalt arat veled!*

*Isteni evangyéliom!
Te tiszta fehér lilium,
Csak rád nézek könyörögve hűn:
Nem ejt meg, nem szedjez be bűn.*

† Szász Károly 1829—1905.

A Teleki-család a marosvásárhelyi református kollégium történetében.

Irta: Dr. Dékányi Kálmán.

Kulturális intézmények sorsa is legfőképen az anyagiakon nyugszik. Így volt ez a múltban és így van a jelenben is. De míg akkor főként egyeseknek jótékonyágán múlt ezeknek föntartása, most az állam dédelgető keze is közreműködik benne. S hogy ez így történt, természetes is. Főként a mi országunkban, hol folytonos háboruk saját védelmünkre és az alkotmányos küzdelmek szabadságunk föntartására vették igénybe a nemzet minden erejét, nem is lehetett gondolni a tudományosság terjesztésének segélésére. Kulturális intézményeink megteremtése és föntartása is egyes Maecenások tettején és áldozat készsége fordult meg. Kétszeresen igaz ez a protestáns jellegűeknél, hol nemcsak a felvilágosodás leg-

első terjesztője az egyház, hanem az annak segítségével és védelme alatt keletkező iskolák is főnemesseink ápolásával virágoztak fel és váltak a vallásnak, művelődésnek és hazaszeretnek bástyáivá.

Lapozzuk csak végig a marosvásárhelyi református kollégium történetét; itt is annak minden lapján beigazolva látjuk ezt. Erdélyi főúri és köznemesi családaink majd mindenikének neve ott ragyog a lapokon, fényesen tanuskodván régi nemes uraink és asszonyaink jó kálvinistasága, a műveltség iránti fogékonysága és az ősi alma máterhez fűződő hálás szeretete mellett. De a sok nagy történeti név között leggyakrabban, minden lapon szerepel a Teleki család tagjainak sora.

A XVII-ik század második felétől kezdve szétválaszthatatlanul össze van kapcsolódva az ősi iskola és a Telekiek neve egymással.

Most, midőn a marosvásárhelyi református kollégium külsejében a megújulás előtt áll és lebomolván régi, évszázados falai, új otthonba költözködik, hozzuk emlékezetbe a főúri család szerepét annak multjában, mintha csak a lebontott, régi falak beszélnének az ő rég porladó jötevőikről, akik megépítették volt, szerető gondosságukkal fentartották s ha romlás fenyegette, kicijitották a már ledült falakat.

Tudjuk, hogy a kollégium egy másik főiskola, a sárospataki szerencsétlen sorsának köszönheti létét. Már akkor, midőn a pataki iskola bujdosásában Erdélybe került, kezdődik a Telekiek sze epe történetében. Apafi fejedelem hatalmas minisztere, a nagy Teleki Mihály — így olvassuk a régi irásokban — Buzinkai Mihály és Pósházi János uraméknak „a fehérvári kollégium professorainak“ 1679-ben Jó Mihály által száz forintokat küldött. Ugyanő 1686-ban „a pataki, Fehérvárott megtelepedett collegiumnak, előbbeni nagy emlékezetű professorainak halálok miatt esett nagy fogyatkozását tekintvén“ udvari papját Komáromi Istvánt bocsátotta az iskola vezetésére. Ezenkívül gondossága még messzebbre is kiterjedt, mert évről-évre segélyezte a számkivetett kollégiumot, küldvén minden esztendőben 430 kalangya és 12 kéve buzát kenyérnek és évi száz forintot egyéb költségekre.

A későbbi kollégium előőrseinek pártfogásával egyidejűleg, ugyancsak Teleki Mihály volt az, a ki a kollégium ösét és ekkori anyját és mostani hűtestvérét a vásárhelyi iskola és egyház sorsát is szíven viselte s ezzel a hosszú bujdosása után városunkban megpihent sárospatak iskola töredékéből keletkezett kollégiumunk alapját építette ezzel. 1612-ben ugyanis és 1658-59-ben a török pusztításainak az ősi templom és iskola is áldozatul esett és a szomorú időkben nem volt miből azokat kiépíteni. Végre 1685-ben, több mint harmincz év mulva, Teleki Mihály buzakésztsége segített ez állapotokon, midőn gerjeszti majorságának buzadézmáját adományozta

e célra. Ezt tették pénzzé és gyűjtögették meg, hogy aztán újabb nyolcz esztendő mulva megkezdhessek a templom befedését és kijavíttatását, a mint azt a nagytemplom falán levő emléktábla is elbeszéli. Az 1685. aug. 7-én kelt adománylevélnek intézkedését azonban nem annak szellemében hajtották végre, amennyiben 1720-ig csupán az egyházat részesítették és csak ekkortól kezdve kapta felét az iskola, amely már azalatt a mai kollegiummá nőtte ki magát. 1848-ig szerepel évenként ez a buzadézsma a kollégium rendes jövedelmei között, s hogy számottevő volt arról tanuskodik az a feljegyzés, mely szerint 1756-tól 1848-ig 7148. vékát tett ki. Ez évben aztán Domokos gróf 826 ezüst forinttal váltotta meg a kötelezettséget.

(Folytatása következik.)

A Protestáns Irodalmi Társaság.

A reformátusok budapesti öreg temploma e hó 2-án édes ünnepségnek volt színhelye. A protestáns irodalmi társaság, a melyet Kálvin és Luther Követői együttesen tartanak fenn, közgyűlését megelőzően irodalmi estét adott, a melynek szereplőit a magyar protestáns életnek olyan kiváló alakjai alkották, mint Antal Gábor püspök, Zsilinszki Mihály nyugalmazott államtitkár, Tisza István gróf és Kozma Andor, a poétikus prétor. Az érdeklődő közönség zsufolásig megtöltötte a templom termét és karzatait.

A fölolvadó-asztalul használt Ur asztalánál legelőbb Antal Gábor püspök szólalt meg. Bevezető imájában arra utalt, hogy a mai modern korban az ember a maga szellemi erejével mindenütt és a legkülönbözőbb körülmények között is megtalálja boldogulását. A protestáns irodalmi társaságnak is az a célja, hogy az embernek Istentől nyert képességeit fejlessze. Zsilinszki Mihály a protestáns irodalmi társaságot az egyetemes nemzeti kultúrtörekvések egyik tényezőjéül domborította ki, mely tényezők mindenike az ország szebb, boldogabb jövődjének előkészítésén dolgozik.

Utána következett az est főpontja, Tisza István gróf előadása. Tisza Istvánt már bejövetelekor feltűnő jelei fogadták a rokonszenves érdeklődésnek. A fölolvadó asztalnál pedig hosszú és lelkes taps üdvözölte. Előadása, érdekes volt és sokkal több szónoki melegség, az érzésekre való apellálás volt benne, mint eddigi nyilvános szereplése terén, a parlamentben mondott beszédeiben, Szavai sokszor belefónódtak a most folyó eseményekbe s a gondolkozásának és felfogásának filozofiai emelkedettségéről tettek tanúságot. Abból indult ki, hogy a mostani fölvilágosodott korban, a szabad szó és szabad gondolat korában a legnagyobb

kérdések, a melyek valaha csak a kiváltságosakat foglalkoztatták, ma a tömegek izgatásában szerepelnek. Hogy van-e Isten, — másvilág — a tömegek játékszeréül szolgáló kérdések. Ez állapot káros kinövéséi ellen védekezni kell s ez egyik nagy földadata a protestáns szellemi életnek is. A protestántizmus annál könnyebben végezheti e feladatát, mert nagy erejét éppen annak köszöni, hogy az emberi szellemet nem köti merev dogmákhoz. Ezután a divatos szabadgondolkozók ellen fordult, a kik csak azt akarják hinni, a mit testileg vagy szellemileg megfoghatnak. Ráutalt hogy még a matematika is olyan kérdéseket mutat, a melyeket a véges emberi elme nem tud megfogni, mint például a semmi és a végtelen fogalma. Hogy lehet hát ilyen felfogásra egész gondolkozási és erkölcsi rendszert alapítani?

Olyan ez az eljárás, mintha a tükör azt mondaná, hogy csak annyi napfény van a mit az ő lapja visszaver, — a prizma, hogy csak annyi szín és világosság, a mennyi rajta hatol keresztül. Végül a mélyen vallásos protestáns ember lelkes meggyőződésével fejtegette a biblia szerepét az általános emberi és a protestáns haladásban erkölcsi törekvésekben. A hallgatóság lelkes tappsal és éljenzéssel köszönte meg a szónok magvas fejtegetéseit, melyekről a protestáns körökben is kétségtelenül sokat fognak még írni és beszélni — Részletes tudósításunk a következő:

A *Protestáns Irodalmi Társaság* közgyűlési ünnepe ma délután öt órakor volt a Kálvin-téri református templomban. Országszerint nagy érdek ösztentelt a gyűlés iránt az a körülmény, hogy egyik pontja Tisza István gróf előadása volt a *protestáns hitről és felvilágosodásról*. A templomot előkelő, diszes közönség töltötte meg s az ország legtávolabbi vidékeiről is sokan megjelentek az előadás meghallgatására. Ott voltak a protestánsok részéről Zsilinszky Mihály nyugalmazott államtitkár s Antal Gábor püspök, elnökökön kívül Tisza István gróf, Baksay Sándor, Kenessey Béla és Eröss Lajos református püspökök, Zelenka Pál és Gyurácz Ferenc evangélikus püspökök, Ferenc József unitárius püspök, Meskó László államtitkár, György Endre, Dökus Ernő, Meczner Béla, Fabinyi Gyula, Kovács-Sebestyén Endre egyházmegyei gondnokok, Baksa Lajos egyetemes konventi előadó. Kovácsy Sándor budapesti főgondnok, Balthazar, Dezső esperes, továbbá Berzeviczy Albert, az Akadémia elnöke, Szterényi József államtitkár, Bernáth Géza, a Kuria másodelnöke. Szilassy Aladár, a közigazgatási bíróság társelnöke, Benedek Sándor közigazgatási bíró, Vécsey Tamás és Hegedüs István egyetemi tanárok, Gondai Béla miniszteri tanácsos, Nemeth József és Szász Károly miniszteri osztálytanácsos, Láncty Gynla egyetemi tanár, Vargha Gyula a statisztikai hivatal igazgatója, Kaczán János budapesti evangélikus esperes, Elek Pál, Antal Géza, Hegedüs Loránt, Décsey Lajos máv. üzletvezető, Bernát István, Kállossy Jó sef, Muzsa

Gyula és Kovács Ernő országgyűlési képviselő és még számosan.

A közgyűlést a református teológia énekkarának éneke nyitotta meg, azután Antal Gábor mondott szárnyaló fohászt.

Az elnöki megnyitó beszédet Zsilinszky Mihály mondotta.

A közönség üdvözlése után abból indult ki, hogy a protestantizmus, mint keresztyén valási elv és erkölcsi nagy testület Krisztus evangéliumának szilárd alapján épült föl. Mint ilyen követi alapítójának magasztos elveit, de nem zárja el szemét az általános haladás tényezői elől sem.

A prot. szellemű keresztyénség nem állítja ellentétbe a vallást a természettel, a keresztyénséget a tudománnyal, a szívet az ésszel, a teremtést az örök fejlődés törvényeivel, hanem igyekszik a látszólagos ellentétet magasabb vallás-erkölcsi egységben felfogni és megmagyarázni.

Azután áttért a geni nagy protestáns ünnepre. Kiemeli az ünnep nagy jelentőségét, mely abban a törekvésben nyilvánult meg, hogy a reformáció műveivel összhangban azokat az elveket és eszméket hangoztatták, melyek az emberiség üdvének és békés fejlődésének föltételeit teszik. Majd Kálvin ó testamenti jellemével foglalkozván, áttér a Protestáns Irod. Társaság munkájára és kiemeli, hogy a társaság igyekszik az igazság eszméinek érvényt szerezni kiadványai, folyóiratai és lapjai által. Rámutat arra, hogy a szellemi szabadság, melyet minden körülmények között fentartani akar, nemcsak szabad gondolkodásra és merész újításokra jogosít, hanem az ellenvélemény és más meggyőződés eltűrésére is kötelez. Ma már nem lehet pusztá tilalmakkal és anatémákkal célt elérni. A sajtó hatalmának kiemelése mellett kikél azok ellen, akik Krisztus nevében a szeretetlenséget és türelmetlenséget terjesztik. A társaság bizalommal küzd az evangéliomi egyház és az annak sorsában osztozó magyar haza szebb és virágzó jövője érdekében. Szavait azzal végzi be, hogy ez a szebb jövő csak akkor fog bekövetkezni, ha meg lesz az önzetlen lelkesedés és kellő összetartás s az a szent akarat, mely előbb vagy utóbb, de borostyánt arat.

A tetszéssel fogadott megnyitó beszéd után szünni nem akaró éljenzés és tapsvihár között lépett az előadói asztalhoz Tisza István gróf, s megtartotta folytonos nagy tetszéstől kísért előadását. Ezután Kozma Andor szavalt el ez alkalomra írott 'Ki volt Kálvin János című költeményét, amely sok tapsot aratott. — Szóts Farkas titkár a társaság elmúlt évi működéséről, irodalmi tevékenységéről és vagyoni állapotáról számolt be. Jelentését helyeslően tudomásul vették. A Kiss Áron és Farkas József halálával megüresedett választmányi tagsági helyekre Pruzsinszky Pált és Csizmazia Lajost választották meg s ezzel a gyűlés véget ért.

Isten igéje.

Jézus a világ világossága.

Ján. 1., 9.

Az emberi léleknek vele született sajátsága az a kielégítést szomjúhozó vágy, mely a földről, a föld gyarlóságai közül tökéletesebb világ felé ragadja. A gazdag, akit minden óra új gyönyörrel kínál s aki az élet javainak mohó élvezése közben meg-megdöbben arra a gondolatra, hogy minden „földi öröm hevedandó“, e tökéletesebb világba menekül lelkével az elmulás üldöző félelme elől. S a szegénynek, akire ez arasznyi lét is teher, aki roskadozik a gond, kétség, szenvedés sulya alatt, e tökéletesebb, boldogabb világ gondolata egy nyugasztaló „édes álom kemény nyoszolyára“. Egyszóval örömünk és bánatunk, újjongásunk és kétségbeesésünk egyiránt a menny felé mutat: onnan sarjadtunk, oda kell törekednünk! Lelkünknek ezen állandó elégedetlensége mindenre, amit az élet adhat, ösvágya a tökéletesség, a menny, Isten országa felé élt minden időkben a teremtés óta: Istennek képe ez a földi, mulandó porból teremtett emberen.

Olykor, amidőn a szív idegen oltáron áldozott érzelmeivel, eszmény helyett érdek bilincselte magához, rövid időre el-elzúnyadt ez az olthatatlan sóvárgás; de annál hatalmasabban, emésztöbben csapott fel lángja a hamu alól, ha az ember botlását felismerte és sülyedésétől megrettent. A gondviselő Isten azért rendelte a vallást, a szent evangéliomot, hogy az emberről leszaggasson minden érdekszálát, ami a földön marasztja és felfelé törő lelkének égbeemelő szárnyakat adjon. A történelem bizonyítja, hogy az emberi nem fejlődésének minden válságában megjelent az isteni kegyelem külfötteképen a vallás, hogy a szenvedőt vigasztalja, a csüggedőnek támasza s a mennyet keresőnek útmutatója legyen; bizonyítja, hogy minden korszaknak, mely szelleme s művei által halhatatlanná lett, a vallás, a Krisztus evangélioma volt termékenyítő, újjászüelő ereje.

Tanulságai a figyelmes szemlélőben megérlelik azt a meggyőződést, hogy az Istennek nemcsak választott népe vsn, akit mindenek felett kegyel és szeret, hanem vannak választott korszakai is, a melyekre kiönti kegyelmének s szeretetének egész gazdagságát. Ilyen választott korszaka az isteni kegyelemnek a reformáció százada, amikor az ember hosszas tévelygés után visszatért üdvének forrásához, az evangéliumhoz s hitben, életben megújult attól az erőtől, mely az ujonnan fölfedezett Krisztusról szóarád a világra. Csodás, megragadó világ az, amit e kor emlékei föltárnak előttünk . . . , de egyszersmind idegen világ a mi földiekért égő, érdekhez tapadó lelkünknek. Töprengésünk érzetében, félve, hódolva tekintünk föl hozzá s áldjuk a mindenhatót, hogy

nevét így megdicsőítette gyarló emberek által! A reformáció tanulsága ugyanaz az igazság, hogy: Jézus a világ világossága; minden szép és nemes, ami a világon létezik, egyénnek, egyháznak és emberiségnek megújulása, az ő műve.

Én vagyok e világnak ama világossága; aki követ engem, nem jár sötétben, hanem életnek világa léssen annak. Jézusunk e szavaiból komoly intő szó és biztató ígéret hangzik felénk. A komoly intő szó: Kövess engemet! A biztató ígéret: nem jársz a sötétben!

getett medrében folydogál, akinek lelkében nem tomboltak soha viharok, minden ellenállás nélkül idomult a viszonyok hatásához, nem emelkedhetik a köznapiság szűk körben mozgó „színpadán” felül, lelkének kincsei örökké rejtve maradnak, gyümöcsstelenfa, melynek elszáradását senki sem siratja meg. Mennyi belső harcot kell megvívnia a léleknek a bölcsőtől a koporsóig! mennyi nehéz kísértés vár reá az élet munkamezején! Aki érezte a rossz példa gyilkoló fullánkját lelkén, mint fogékony gyermek aki egy pillanatra, elbódult a világ örömeinek szédítő

Én vagyok e világnak ama világosság!... Kövess engemet! Nem fölösleges ez intő szó, som a keresztyén lélekre, sem a keresztyén egyházra. Hiszen az ember lelki élete, épugy magáé a keresztyénségé, folytonos fejlődésben van s állandóan reá szorul Isten igéjének útmutatására. Sem az egyes ember, sem a keresztyénség el nem érheti célját válságok és küzdelmek nélkül.

Hiszen a küzdelem feltétele a diadalnak. Az az ember, akinek az élete örökös egyformaság elegyen-

mámorától, mint ifju; aki hordozta a fájdalom, csalódás nehéz keresztjét, mint férfi; akit megtagadtak barátai, akit családi tüzhelyénél győtrelem várt, akit megsebzett szívében a részvétlenség, tudja, érti, mit ér ez a szó, mennyi belső küzdelmet, kinos vergődést, mennyi lemondást jelent ez az intés: Kövess engemet! Arcod gyöngyöző veríték, késő bánat jeléül omló könnypatak, nehéz sóhajok emléke fűződik hozzá!

Szüksége van erre az intésre a keresztyén egy-

háznak is, amely elé Jézus azt tűzte ki célul, hogy valósítsa meg Isten országát e földön. Ha a keresztyénség nem tan, hanem élet, amint tényleg az s az élettől elváaszthatatlan a fejlődés gondolata, hogyan képzeljük el e fejlődést a krisztusi szellem, a világ világossága nélkül? Ha ez a nap nem ragyogna folyton utja felett, a keresztyénség hamar eltérne isteni hivatásától s pályája győzelem helyett szégyenletesen, nyomtalanul enyészne el. A keresztyén egyház, míg borult volt fölötté az ég és martirkoszorút szerzett a hűség, nem tántorult meg, — hiven követte Jézust utján, — de amidőn megízlelte s édesnek találta a hatalom, fény, gazdagság gyümöcsét, elhagyta az üdvözítőt, a világ világossága helyett bolygó s ingoványba csaló lidércfény után járt. Nem a szívet egészen elfoglaló hit, hanem az egyház külső szabályaihoz való szolgálai alkalmazkodás, nem a munkás, fáradságos, önmegtagadásig fokozódó szeretet, hanem az emberi tetszészajt vadászó cégyeres jótékonyság; nem a lélek szabad, bizalmas közlekedése Istenéhez, hanem Istennek külső, szemkápráztató, de lidérszertartásokkal való tisztelete volt a cél, volt az erény. A keresztyénség üdvözítő, újjáteremtő hatalom volt, midőn a Megváltót követte; elsilányult, hitelét veszté, midőn földi nagyság volt elkének álma. Ime önmagunk vizsgálata s a keresztyénség fejlődésének rejtélyeibe való mélyedés az embernek életihivatásul tűzi ki, hogy kövesse az üdvözítőt, a világ világosságát! „Példát adtam néktek, hogy amint én cselekedtem, azonképen cselekedjetek ti is.“

Keresztyén ember, keresztyén egyház, ha Krisztus tanítványának, Krisztus egyházának vallod és hirdeted magadvt, ne a világnak ösvényén járj, ne földi célokért küzdj, hanem kövesd Jzusodat. Kövesd, de ne azt a Jézust, amivé a pihenni nem tudó emberi képzelem, a külső jelekből táplálkozó s emberöltőről emberöltőre szálló hagyomány formálta, akinek nevében máglyákat raktak, akinek nevében a kolostorok falai közt henyéltek és dözsöltek, akinek a nevében kincseket halmoztak fel, de nem a könyörület és irgalom munkájára, hanem ragyogásra, a hatalom és külső te' intély alacsony eszközüül. Ne ezt a Jézust kövesd, hanem azt a Jézust kövesd, akinek az volt eledete, hogy cselekedje az ő mennyei atyjának akaratját, aki jót mivelve járt szerte az emeerek között, aki lehajolt a bünöshöz, hogy fel-emelje s aki áldozatul adta magát az emberiség bünéiért. Kövesd őt a templomba, hallgatni az örök élet beszédét; kövesd a pusztába, ahol hivatásszeretete győzött a világi javak minden csábításán. Kövesd a betegek, szenvedők és elhagyottak közé, akik vigasztalásra szomjuhoznak; kövesd a bünösökhöz, akiket a fennhéjázó világ elítélt, kitaszított s akik esengve várják szabadítójukat: kövesd a Golgotára, ahol nagy áldozatát meghozta s ahol kinzóinak minden gunyt, fájdalmat megbocsátott.

Kövesd Jézust, megváltódat, fogadd meg intő szavát! Világon csüggő lelked hasztalan keres más vezért az élet fergetegében; földi érték, emberi bölcsesség mulékony, mint vizen a buborék, élete csak pillanatnyi. Az örök levés és enyészet e gazdag változatu világában csupán a krisztusi szellem, a jézus szeretet maradandó, amit nem ér hervasztó szél soha.

Én vagyok e világnak ama világossága: aki követ engem, nem jár a sötétben, hanem életnek világa leszen annak.

A komoly intő szó nyomán ime biztató ígért jár: Nem jársz a sötétben!

Kegyesség utja.

Sokszor hangoztatják a hitetlenek: „Nincs Isten Senki sem látta. Nincs rá szükségem. Szivem az én Istenem, karom az én segitóm, eszem a lelkem. A biblia meséskönyv, a papok találták ki. A világ magától nyerte mostani alakját.“ — Mikor egyszer ilyen beszéd folyt a csapszékben, felállt egy ember, elővette óráját és megmutatá a társaságnak, mint valami különös csodadolgot: tulajdonképen önmagától csinálódott, egy kis acélmagból fejlődött ki, rugója magától huzódik fel s ha elromlik, magától igazítódik meg.“ — „Bolonddá akar minket tartani az ur?“ — kérde az, aki az imént a szót vitte. — „Bizony bolond kigyelmed“ — felelt az idegen — „ha tagadja a világ teremtőjét, holott még a zsebóráát sem tudja elképzelni alkotó mester nélkül.“ Más alkalommal egy uton levő fiatal lekipásztor tért be egy vendég fogadóba Éppea vásáros nap volt. A szomszéd asztalnánéhány vásáros ember ült. Ezek közül az egyik, öklével az asztalra ütve elkiáltotta magát: „Nincsen Isten! Mind csak papi fecsegés!“ — s a mellett a szomszéd asztalnál ülő fiatal lekipásztor felé sandított. Ez felemelkedett, oda lépett a nagy hanghoz, rátette kezét annak vállára s mondta: „Bará'om, nem ujság, a mit most mondott. Meg van az irva a bibliában is“ — „Micsoda?“ — felelt az ember — „lelkésztől még ilyet nem hallottam.“ — „Nos, hát hallja, felolvasom magának“ — ugymond a lekipásztor. Ezzel elővette zsebéből bibliáját és fennhangon olvasta a 14. Zsoltár 1. versét: „Azt mondja a balgatag az ő szívében: Nincsen Isten. Megvesztek, utálatosokká lettek igyekezetekben, nincsen a ki jót cselekedlék“ — „A mint látja“ — folytatta a lekipásztor, miközben a fennhéjázó ember elálmélkodott — ilyen balgatagok már Dávid király idejében is akadtak, csakhogy akkortájt egy kicsit szerényebbek valának. Csak az ő szívekben mondták, de nem kiabálták fennhangon a vásáttéren.

Mindnyájan egyek legyetek; amint te én bennem Atyám, és én te benned, hogy ők is egyek legyenek mi bennük: hogy elhiggye a világ, hogy te küldtél engem. Ján. 17. 21,

Egyháztársadalom.

Magyarország.

Kolozsvár. A Bethánia-Egyesület évi október 12-én és 13-án tartotta meg erdélyi helyi konferenciáját Kolozsvárott. Az első nap délelőttjén *dr. Szabó Aladár* a Bethánia-Egyesület elnöke tartott előadást arról az újabb német theologiai irányzatról, mely az eddig divatos nézet helyett, hogy a keresztyénség alapítója nem Jézus, hanem Pál volt; kénytelen elismerni, hogy mégis Jézus alapította a keresztyénséget; de most meg már azt állítja, hogy a Jézustól alapított keresztyénséget Pál és a többi apostolok elforgatták. Az előadó feltárta, hogy Jézus és az apostolok keresztyénsége ugyanaz, a nyilatkozataikban csakugyan meglevő bizonyos különbségek pedig arra vezethetők vissza, hogy Jézus, mikor nyilatkozatait tette, oly közösségből szólt, mely közte és az Atyja közt mindig megvolt s mindig ugyanaz a zavartalan és derült közösség volt, a tanítványok ellenben először bűneik miatt távol voltak az Istentől s csak később jutottak Istennel élő közösségbe. Délután *dr. Keckskeméthy István* a Bethánia elnöke, a keresztyén élet kezdetéről szólt. A keresztyén élet kezdete a Golgota keresztye. Csak aki a keresztyén találkozott Jézussal, csak aki a vele való együttmeghalás szenvedéseit megkóstolta, csak az keresztyén. A szoros kapu az a seb, melyet a római katona dárdája ütött Jézus oldalán. Utána *Biberauer Richárd*, a Bethesda-kórház diakonisszalakésze szólt a keresztyén élet fejlődéséről. Másnap még egy előadás volt a keresztyén élet akadályairól s több felszólalás az élő keresztyén szövetségi munka fejlesztésének módjairól és eszközeiről. Végre a második nap estjén nagy közönség jelenlétében volt szó a Bethesda-kórház megvételéről. *Kenessey Béla* ref. püspök tartotta a megnyitó beszédet. Majd *dr. Szabó Aladár*, ki a Bethesdát megvásárló Filadelfia-Egyesületnek is elnöke, kifejtette, hogy a Filadelffiát nagy vállalkozásába a kényszerítő körülmények s az egész magyar protestáns egyház érdeke hajtották bele.

A Bethesda az egyetlen magyar diakonissza-kórház s belőle áldás fog járulni az egész magyar társadalomra. A Filadelfia Erdélyben többé nem ismeretlen. Eltekintve egy az erdélyi ref. egyházat, nagyon közről érintő esettől, most foglalja el két diakonissza-testvér a tordai kórházban állását. Az eddigi adakozások sokak élénk érdeklődését mutatják, de még nagy összeget kell összegyűjteni s azért minél többek adományaira szükség van. (Az adakozásra ezúton a „Vasárnap“ olvasóit is felhívjuk. Adományok a cél megjelölésével: *Biberauer Richárd*, Budapest VI., Hermina-ut 39. címre küldendők.) Ezután *Nagy Károly* kolozsvári theologiai igazgató

záróbeszéde következett. A konferencián a kolozsváriakon kívül 13 helyről 83-an jelentek meg. Voltak többen olyanok is, kik részvételüket külön be nem jelentették.

Ausztria.

A bibliaterjesztés ebben az országban nem épülhet kielégítő alapra, ameddig az igazán középkori sajtótörvények vannak gyakorlatban. Minden beadványaiak dacára Felső-Ausztriában és Salzburgban már évek óta megtagadnak minden engedélyt a biblia terjesztésére. Ugyanigy állanak Tirol és Vorarlbergben is. Éles ellentétben áll ez a bibliaterjesztőkkel bánásmód azzal, hogy az erkölcstelen irodalom forgalomba hozatalára a legnagyobb szabadságot adják meg. Minden elismerésre méltó, hogy árusítóink e sok nehézmények között 52.741 könyvet adtak el (1907: 42.263). Németországban egy árusító könnyen négyszer annyit adhatna el, mint Ausztriában. Az összforgalom is 9000-nél többel emelkedett (1908: 87.429, 1907: 78.262). Feltűnő a német Vulgata kiadás kelendőségének emelkedése 9031-ről 17.215 darabra.

Ausztria és Dalmácia köves és tövises talaj bibliaárusítóinkra nézve. Triesztben még mindig helyén van a mi éjdemes Woschitzunk; már 35 munkáévre pillanthat vissza. Azonban a város lakossága nem fogékony isten igéjére nézve. A kikötőben a kivándorlók között megközelítőleg sem lehet azt végezni, amit Hamburg és Brémában. A dalmát part gyönyörű és igen termékeny, de a lakosság elszegényedett, piszkos, tudatlan és fanatizált. És Jucina mégis 2701 könyvet adott itt el. Sokkal türelmesebbeknek mutatkoznak a görög-katolikusok mint a rómaiak: itt eöbbieket van többiségben. A papok általában pártolják munkát, és az árusítót ajánlják a szószékről is. Zen az ókatholikus püspök meghívta az árusítót a szemináriumba, ahol 100 könyvet adott el.

Csehországban bár az 1907-beni — 19.598 — forgalom az idén 28.121 darabra emelkedett, mégis az ott munkálkodó hét emberünk sikere kisebb volt. — Ennek oka részben a növekvő szegénység és a folytonos politikai nyugtalanság lehet. Spacek érezte ez utóbbit Prágában különösen, ahol a faji ellentét nagyon kiélesedett a németek és csehek között.

Egy további hátrányuk volt az, hogy a kaszárnyákban meg lett tiltva az árusítás. Mint mindenütt úgy itt is érezhető a szociáldemokraták ellenszenvé. Mindezek dacára, kiküldötteik oly sok örvendetes voltását közlik munkásságuknak, hogy reméljük, miszerint „Hussz és a prágai Hieronymus országában“ az 500 évvel ezelőtt elhintett mag, a tövis és gaz között még nem pusztult el egészen.

HIREK.

Olvassuk rendszeresen a Bibliát.

Heti útmutató a Biblia olvasásához.

A zsidókhoz írott levél.

- 1909 NOVEMBER. 1 Hétfő „Jobb dolgok“. Zsid. 1: 4; 7: 19, 22.
 2 Kedd Még becsesebb dolgok. Zsid. 9: 23; 10: 34; 11: 16, 35, 40; 12: 24.
 3 Szerda Ez utolsó időkben. Zsid. 1: 1–3.
 4 Csütörtök Könyörülő Főpap. Zsid. 2: 17, 18.
 5 Péntek Lelkünknek erős horgonya. Zsid. 6: 9–20.
 6 Szombat Hit hősei. Zsid. 11: 1–16.
 7 Vasárnap Mit tanulhatok a zsidókhoz írott levélből? Zsid. 12: 1–7. (Fogadástartó óra.)

Ird fel magadnak pontosan, melyek azok a „jobb dolgok“.
 Hogy részesülhetünk azokban?

Személyi hírek. Kenessey Béla erdélyi ref. püspök és Nagy Károly egyházkerületi főjegyző az egyetemes konvent üléséről Kolozsvárra hazaérkeztek. Elek Pál az Orsz. Kezesség Részvénytársaság vezérigazgatója, a Kálvin Szövetség buzgó tagja súlyos betegségéből felépülve, hivatala vezetését átvette.

Meghívó. Az erdélyi református egyházkerület egyházi értekezletének VII-ik rendes közgyűlését 1909. év november hó 12-én s következő napjain Kolozsvár sz. kir. városban fogjuk megtartani, amelyre az Erdélyi Ref. Egyházkerületi Értekezlet alapszabályai szerinti tagjait, református hittes véreinket, az érdeklődőket atyafiságos indulattal erőtlen is meghívjuk.

I-ső NAP.

November 12. (Péntek) 1. Délután 3 óra. Az egyházkerületi értekezlet választmányi ülése. (A theol. fakultás kistermében.)

2. Délután 5 óra 30 p. (A kolozsvári pályaudvaron.) Az egyházkerületi tagok és vendégek fogadása a kolozsvári egyházközség és egyházmegyei értekezlet kebelében alakult rendezőség által. Elszállásolás.

3. Délután 6 óra. Istentisztelet. (A belfarkas-utcai nagytemplomban.) Imádkozik PÉTER Károly egyh. ker. ig. t. titkár. Bibliamagyarozatot tart dr. Kecskeméthy István theologiai tanár.

4. Este 8 óra. (A theol. fakultás nagytermében.) Főtiszt. Dr. KENESSEY BÉLA püspök úr ömlesztőségének elnökle mellett lelkeszi konferencia, amelyet az erdélyi ref. lelkeszi-kar szociális hivatásának méltatásával bevezet NAGY Károly theol. ig. egyh. ker. főjegyző, egyházi alelnök.

II-ik NAP.

November 13. (Szombat) 1. reggel fél 9 óra. egyháztársadalmi (belm. sz. sz. kiállítás megnyitása a theol. fakultás helyiségében s ezzel kapcsolatosan a ref. hittudat megerősítése, módjainak szemléltető ismertetése. (Hitoktatás, konfirmáció, családi-istentisztelet, Biblia és vallásos-iskolák, vasárnapi-iskolák, szociális mu-

zeumi tárgyak. (Ez utóbbiakat SZÁNTHÓ Menyhért min. oszt. tanácsos úr szives közreműködésével a Magyar Társadalmi Múzeum mutatja be.)

Dél előtt 9 óra. Az erdélyi ref. egyházkerület koll. vallásánárainak konferenciája a középiskolai növendékek vallás-erkölcsi nevelésének bensőbbé tétele tárgyában.

Délután 4 órakor ÉRTEKEZLETI KÖZGYŰLÉS a theol. fakultás nagytermében.

A) Ünnepi rész.

1. A gyülekezet éneklé XCII. dicséretet.
2. Imádkozik DEÉSY Gyula esperes, egyházi elnök.
2. Megnyitó beszédet mond Gr. BETHLEN Pál világi elnök.

B) Egyesületi hivatalos rész.

4. Titkár jelentése.
5. Pénztáros jelentése.
6. Választmány előterjesztései: a) az alapszabályok részleges módosítása, b) az egyháztársadalmi munkának egyházkerületünkben az Országos Kálvin szövetséggel lehető egyöntetűvé tétele, c) tisztújítás stb. tárgyában.

C) Tárgyalások.

7. Dr. BERNÁTH István országos képviselő az Orsz. „Kálvin Szövetség“ ügyvezető alelnökének értekezése, melynek címe: „Jobb jövő felé“.

8. Dr. RAVASZ László kolozsvári ref. theol. tanár értekezése „Az egyháztársadalmi munkásság módjairól és eszközeiről“.

9. A szervezőiroda jelentései:

- a) Az egyházkerületi egyháztársadalmi szervezkedés teljessé tétele,
- b) az előző évi egyházkerületi értekezlet által hozott határozatok stb. tárgyában.

D) Konferenciák.

Este 8 óra. (A theol. fakultás nagytermében.) A kolozsvári Bethlen Gábor-kör ref. főisk. ifj. egyesület és az erdélyi egyházkerületben alakult különböző női, jótékonyági és ifjúági egyesületek, a Kálvin szövetség — valamint az egyetemes egyház kebelében alakult és vendégül jelentkező ref. egyesületek elnökségeinek s tagjainak konferenciája.

E konferenciákra az elnökség részletes tárgysorozatot fog kibocsátani.

III-ik NAP.

November 14. (Vasárnap) D. e. 9 órakor testületi részvétel az erdélyi ref. egyházkerületi közgyűlés alkalmából tartandó Kálvin-Ünnepélyen és lelkeszszentelő istentiszteleten.

D. u. 1 óra. Az értekezlet tagjainak tisztelgése a főgondnoki kar s ennek élén nagymélt. br. Bánffy Dezső egyh. ker. főgondnok úr öngyméltósága és püspökünk főtiszt. és mélt. Dr. Kenessey Béla úr ömleszt. az egyházkerületi értekezlet védnökei előtt.

Délután fél 3 órakor (A kolozsvári temetőben) Testületi részvétel néhai püspökünk Dr. Bartók György siremlékének az egyházkerületi közgyűlés által rendezett teleplezési emlékünnepevényen.

A) Díszgyűlés.

D. u. fél 6 óra. (A theol. fakultás nagy termében.) Ennek tárgyai: az értekezleti közgyűlés eddigi folyamán és konferenciákon hozott határozatok összefoglalása és kihirdetése az elnökség által. Ünnepi beszéd: — tartja RÉZ Mihály jogakadémiai tanár (A protestantizmus és a magyar fajpolitika címen). Báró BÁNYFY Dezső egyházkerületi főgondnok úr önmagmértóságának és Dr. KENESSEY Béla erdélyi ref. püspök úr önmértóságának záró szava.

Megjegyzések. Az értekezők tagjai, a résztvevő egyesületek kiküldöttei részére vasuti jegyről gondoskodott az elnökség illetőleg a kolozsvári egyházközösségekben az ezen egyházközösség lelképásztorai vezetésével alakult helyi rendező bizottság. Jelentkezések Tárkányi György egyházkerületi értekezleti titkár címére Kolozsvárra küldendők. — Az évi működésről szóló egyházmegyei s egyházközösségi jelentések sürgős beküldését a Szervező Iroda (Tóthfalusi József ref. lelkes Maros-Vásárhely címre) ezúton is kéri.

Egyházkerületi főgondnok választás

Néhai Simó Lajos egyházkerületi főgondnok halálával megüresedett ötödik főgondnoki állásra az erdélyi egyházkerület közhangulata két tekintélyes egyházmegyei főgondnok nevét emlegeti. Az egyik gr. Bethlen Pál magyarsajói főgondnok, a másik Lészay Ferenc kolozskalotai főgondnok. Az az őszinte tisztelet, amelylyel mindkét buzgó vezető emberünk iránt viseltetünk s amelylyel őket egyforma megbecsüléssel érdemesítjük egyházkerületünk oly fontos szerepű hivatalára: felment attól, hogy érdekükben csak egy szót is szóljunk.

Kálvin születésének négyszázadik évfordulója az egyetem konventen. A Magyarországi Református Egyetemes Konvent vasárnap délelőtt ünnepélyes ülés keretében ünnepelte meg az egyházalapító Kálvin János születésének négyszázadik évfordulóját, a konventi székház zsinati nagytermében. A termet igen előkelő közönség töltötte meg. A világi tagok nagy része újsz Magyarban, az egyháziak pedig kivétel nélkül papi palástban jelentek meg. Az elnöki asztalnál Bánffy Dezső báró főgondnok, Antal Gábor, Kenessey Béla és Erős Lajos püspökök, Degenfeld József gróf és Sass Béla jegyző foglaltak helyet. A diszülést Antal Gábor megható imája nyitotta meg. Az ima után Bánffy Dezső báró főgondnok nyitotta meg a diszülést s beszédében többek között ezeket mondta: Multunk nehéz és keserves küzdelmekből állott. Reméljük, hogy jövőnk derültebb lesz multunknál. De ha ismét jönnek a megpróbáltatások; ha jogaink s az ország törvényei által biztosított tökéletes egyenlőség és viszonyosság támadásnak volnának kitéve; ha törvényes és királyi szentesítéssel biztosított önkormányzatunkat fenyegetve látnánk: úgy az igaz evangéliumi hit védbástyái mellett kitarva s visszaemlékezve küzdelmes multunkra, védekezni fogunk a bármely támadás ellen.

Ezután dr. Kenessey Béla, az erdélyi református egyházkerület püspöke mondott gyönyörű emlékbeszédet Kálvin Jánosról. Megható szép színekkel festette le a nagy reformátor egyéniségét és világtörténeti jelentőségét. Midőn 1541. őszén Genbe visszatért, kitünt. hogy Kálvint üldözöbe venni és meggyalázni lehet ugyan, de megfélemlíteni, meggyőződésétől eltávolítani nem, mert Kálvin nemcsak hajthatatlan, hanem legyőzhetetlen is volt. A tűnő századok folyamán ez a bámulatosan fegyelmzett kiváló nagy ember a szívnek és lelki finomságnak ez az egyedül álló hatalmas képviselője, akinek különben gyenge és káros teste volt, de hirneve folyton nőtt, nemcsak a református hívek előtt, hanem a történelem, sőt ellenfelei előtt is. Poétikus szavakkal jellemezte azt a nagy harcot, amelyet Kálvinnak folytatni kellett igaz meggyőződéséért, Krisztusba vetett hitéért; ismertette a négyszáz év előtti genfi viszonyokat és azokat az okokat, amelyek szinte kényszerítették Kálvint, Kálvint a tudóst, Kálvint a szerény és magába zárkodott embert a harcokra.

Püspökünk gyönyörű emlékbeszédét a magyar protestáns küzdelmek ecsetelésével fejezte be.

A tetszéssel fogadott emlékbeszéd után gróf Degenfeld főgondnok, mint a konvent által Kálvin születésének négyszázadik évfordulójának megünneplésére kiküldött bizottság elnöke, határozati javaslatot terjesztett.

Ezután báró Bánffy Dezső a szép ünnepélyt bekezesztette.

„A Kolozsvári Behlen Gábor Kör“. Lapunk ova sői előtt ismeretes már Erdély leghatalmasabb protestáns ifjúsági egyesülete. Ismerjük nemes célját, áldásos munkálkodását. Most érkezett tudósítás utján örömmel értesültünk, hogy mindnyájuk büszkesége a Bethlen Gábor Kör újra megalakult. Folyó év október 9-én tartott közgyűlése az egyesület 1909—1910. tanévi ügyeinek vezetésével a következő tisztikart bízta meg. Tiszteletbeli elnök ifj. gróf Bethlen Pál dr. Iett, ügyvezető elnökké egyhangú lelkesedéssel ismét Dr. Ravasz László ref. theol. tanár választott. A többi tisztviselői állásokra a következőket hívta el a közgyűlés bizalma. Alelnökök: Imre Lajos, Vásárhelyi János, Barcza József és Z. Nagy Lajos. Főtítkár lapunk munkatársa: S. Váradi Albert Iett. Titkárok: Kiss István, Hegyi András, Aracs István és Molnár József. Főjegyző: Máté László. Aljegyzők: Varga Lajos és Dóczy Gedeon. Főpénztáros: Imre Dezső. Pénztárosok: Benkő Gyula és Kovács Benedek. Ellenőrök: Cseffó Sándor és Jeney Endre. Könyv- és levéltáros: Bucusi Endre. Iláznagy: Péter Gábor. Választmányi tagok: Jogi karról; Darkó Akos, Imre Kálmán, Elekes Viktor. Orvosi karról: Kenessey Béla, Ujváry János, Berde Károly. Matematikai karról. Kenessey Kálmán, Schoch Ottó, Neujahr Vilmos. Filozófiai karról: Gomba Károly, Fördös László, Szele György. Theológiáról: Musnay László, Révész Imre, Tavasz Sándor. Adjon Isten hűséges munkájokra gazdag áldást.

Kálvin-Szövetség a Szepességekben. A szepesi és sárosi reformátusok már régen érezték, hogy templom és lelkes híján nincs egyházi életük. Sikerült most missziói egyházat alakítani Eperes székhelylyel. Igló, Korompa, Bártfa, Lőcse körzettel. Egyházi és nemzeti szempontokból rendkívül nagyfontosságú a szervezkedés, amely lehetővé teszi, hogy ezen városok tulnyomólag intelligens elemekből álló híveit összetartsa s megmentsse az elvallástanalánodástól, vagy a más felekezetekbe való beolvadáástól. Nagyfontosságú az egyházalakulás azért is, mert a nagyszámú diákság sem részesülhetett eddig Kálvin szellemében való vallásos oktatásban. A sok évi fáradozásnak meg is lett az eredménye, mert január elsejétől már a ref. missziói állás betölthető. Matolay

János, iglói rendőrkapitány egyháza iránti szeretettől áthatva, meghívta a Kálvin-Szövetséget, hogy ismertesse a Szövetség céljait és eddigi működését Iglón és Korompa (Krompach) bányavárosban, ahol együttesen mintegy 130 ref. család van. Lelkes, az igere vágyakozó nagyközönség jelenlétében tartott dr. Kováts J. István theol. magántanár istentiszteletet, Iglón a szenvedés erejéről, Korompán a szeretetről beszélve. — Va óságos óskeresztyéni áh tattal és szívbéli örömmel hallgatták a hívek a hittől áthatott s lelkesítő szavakat. Dr. Pálóczi Horváth Zoltán, a K. Sz. titkára tartott előadásokat a szövetségről, melynek eszméje visszhangot keltett az eddig magukra hagyott lelkekben, úgy, hogy mindkét helyen a K. Sz. helyi szövetsége is megalakul Iglón Mato csy rendőrkapitány és Göncv György honvédszázados, Korompán dr. Szuhay János vasgyári igazgató áll a mozgalom élén.

A marosi egyházmegye gyűlése.

Kettős nagy jelentőségű ünnepe volt a marosi ref. egyházmegyének Maros Vásárhelyt e hó 27-én. Az egyházmegye évi közgyűlését tartotta Kálvin 400 éves születési ünnepével s az egyházmegyei egyházi értekezlet pedig közgyűlését tartotta meg. Az egyházmegyei közgyűlést Ravasz János esperes, Benedek Dénes főjegyző, Kocsi Dániel és Tóth László egyházmegyei számvevők, Kovács László tanfelügyelő terjesztették első jelentéseiket, melyeket az egyházmegye teljtartalmulag tudomásul vett. A Kálvin ünnepély alkalmából tartott ünnepi istentiszteleten Biró András marosvásárhelyi lelkész imádkozott s Ady Sámuel ny szentbenedeki pap mondott alkalmi egyházbeszédet. Közben a ref. kollegium ifjúságának dalköre adott elé több szépen sikerült egyházi éneket Nagy László énektanító vezetésével. Az egyházmegyei közgyűlés után az egyház társadalmi értekezlet következett, melyet Csontos Olivér egyházmegyei gondnok nyitott meg beszédében áttekintést nyújtva az elmúlt év egyházi mozgalmairól. Utánna Tóth László nyárád-karácsonyfalvi lelkész, az értekezlet titkára és Trozner Lajos tanár pénztári jelentése következett, amelynek tudomás vételével Tóthfalusi József marosvásárhelyi lelkész svájci utjáról tartott előadást a genfi Kálvin-ünnepély lefolyásáról és tanulságairól.

Világ folyása.

A válság. A magyar politikai életben a legutóbbi napokban semmi olyan említésre méltó dolog nem történt, amely a nemzetet közelebb hozta volna a megoldáshoz. Annyi bizonyos azonban, hogy tárgyalások folytak a különböző nézeteket valló politikusok között, mert olyan hangok hallatszanak a napilapokban, amelyekből azt lehet következtetni, hogy a különböző pártállású politikusok között némi közeledés történt abból a célból, hogy a válságot békés uton oldják meg. Semmi olyan adat nem került a nyilvánosság elé, amely bármit is kézzelfoghatóan bizonyítana, az amit fent irtunk csak a hírlapok magatartásából vont következtetés. A mai napon tartandó miniszteri tanácskozás fog valószínűleg világozágot hozni a politikai helyzetbe.

A női munkásságnak igen szép két példáját láttuk megvilágítva a mult hetek folyamán. Igaz, hogy főleg külföldi példákról van szó. A protestáns főgymnázium dísztermében a Lorántffy Zsuzsanna Egyesület teaestélyén a dobogóra lép egy angol nő, a keresztyén női egyesületek világszövetsége kontinentális csoportjának elnöknője, Mrs. Fraser. Beszélni kezd azon a könnyed, szinte csevegő hangon, ahogyan — ellentétben a mi feministáinkkal — a külföldi asszonyok szoktak. Barátságosan, keresetlenül szól, mint nő a

nőkhöz, testvér testvérhez. Elmondja, hogy világszövetségbe fogtak össze a keresztyén nőegyesületek, hogy a Krisztusi szeretet munkáit egyöntetűen és egymást segítve teljesítsék az egész művelt világon. Elmondja, hogy miként folyik ez a munka, főleg a szegények és az elhagyatott nők felségítésére. Nem is egy, több titkára van a szövetségnek ez összes nagyvárosokban, akiknek feladata az elesettek felemelése, a nyomorban selylők istápolása és a veszendő lelkeknek visszavezérlése az isteni kegyelem trónusához. Ami leginkább megkapott talán mindnyájunkat az a monda volt, hogy ajándékot csak az adhat, aki maga is tudja mit jelent ajándékot kapni. Hitet csak az csepegtethet a lelkekbe, aki ezt a hitet maga is, mint ingyen kegyelmet kapta az Istentől. Istentől. Itt nem vallásfelekezetekről és verengésről arról a küzdelemről, amelyet minden hívő léleknek fel kell vennie a hitelenség ellen.

Maros-Vásárhelyi
Közhasznú Takarékpénztár
Részuénytársaság
 Közművelődési és jótékonycélokot szolgáló pénztintézet
Maros-Vásárhelyt
 Szentgyörgy-utca 18. sz.

— — —

Azért alapítatott, hogy tiszta jövedelmét a magyar nemzeti eszmék támogatására, egyházak, iskolák és emberbaráti intézmények állandó segélyezésére fordítsa.

Takarék betéteket el fogad, könyvecskékre és folyószámlára, naptól-napig számított 5 százalék kamat mellett és azokat rendszerint felmondás nélkül fizeti vissza

Beszámítol váltókat, utalványokat, jelzálogilag vagy más módon biztosított egyéb követeléseket.

Kölcsönöket ad telekkönyvezett ingatlanokra, hatósági jóváhagyás mellett lekötött törvényhatósági, községi vagy egyházi javadalmakra és jövedelmekre.

Tisztvizelő törlesztő kölcsönöket nyújt 10—15 évre, életbiztosítással kapcsolatosan.

Folyószámla és nyílt hitelt engedélyez fedezet mellett.

Törlesztéses jelzálog kölcsönöket közvetít a legelőnyösebb feltételekkel.

Értékpapirokat vesz és elad, saját és idegen rovásra.

A Magyar élet- és járadékbiztosító intézet székelyföldi vezető-kezoiselete.

Saját ház.

Befizetett alaptőke: 1500.000 korona.
Takarékbetétek: 8 millió korona.

Agrár Takarékpénztár R.-Társ. Maros-Vásárhelyt.

Fiókiintézetek. Csikszereda, Gyergyószentmiklós, Marosludas, Marosujvár, Nyárádszereda, Parajd, Sepsiszentgyörgy, Székelykeresztur, Székelyudvarhely.

A takarékoságot a lakosság minden rétegében előmozdítandó, amerikai módon **házi takarékperselyeket** izléses, csinos kivitelben, zárva, kulcsok nélkül **ingyen** bocsátunk feleink rendelkezésére, a melyek által még a legkisebb összegek is könnyű módon megtakaríthatók. Ezen házi takarékperselyeknek azon nagy előnyük van, hogy azokból pénzt a mi közbejöttünk nélkül kivenni nem lehet és így a fél annak a kísértésnek, hogy a megtakarított pénzt esetleg céltalanul elköltsé, könnyen ellentállhat.

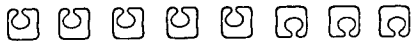
Ha legalább egy korona a perselyében összegyűl, sziveskedjék intézetünkhöz fáradni, a mikor a megkarított összeget a perselyből a t. cím jelenlétében kivesszük és a betéti könyvecskéjébe javára írjuk.

A perselyt zárva, kulcsok nélkül visszaadjuk és a pénzgyűjtés újból kezdődik.

Agrár takarékpénztár r. t. Maros-Vásárhelyt.

LEGJOBB

cement, gipsz, parketta, ablakredőny, Bohn-féle fedélcserep, mezőgazdasági gépek, a világ legjobb családi és iparos varrógépei, mosógép, jég szekrény, Dürkopp-kerékpár, gramophon, izzó-
.. lámpák, kábelek, szobacsengők ..

Gyenge és erősáramu **villanszerelevények,**

villamos-esillárok, részletfizetésre is kaphatók:

FISCHER GYULA és FIAI cégnél
MAROS-VÁSÁRHELYT.

KALVIN-SZÖVETSÉG

Budapest, IX., Kálvin-tér 7.

Elnökök: Kenersey Béla, erdélyi ref. püspök, Kovácsy Sándor a budapesti ref. egyház főgondnoka.

Ügyvezető alelnök: Bernát István dr. orsz. képviselő.
Ügyvezető titkár: pálóczi Horváth Zoltán dr. ügyvéd.

A Kálvin-Szövetség célja a magyar kálvinista egyház híveit — a socialis érzék fejlesztése és a vallásosság megerősítése által — a társadalmi bajok felderítése, megelőzése és orvoslása végett egyesíteni. A református vallású híveket társadalmi munkákra — az evangéliom és Kálvin-szellemben a szeretet és puritán egyszerűség s a helyes jog- és kötelességérzet segítségével — előkészíteni, kiképezni, nevelni és rábírn.

Célja felolvasások, vándorgyűlések és vallásos összejövetelek tartása, socialis tanfolyamok rendezése, socialis kérdésekről szóló és vallásos művek kiadása.

Az egyházközösségekben mutatkozó vallásos, gazdasági és társadalmi bajok orvoslása céljából vallásos és szórakoztató körök, egyesületek s községi Kálvin-Szövetségek alakítása. Mindazok részére, a kik támogatásra szorulnak, otthonok, menedékhelyek s védelmi intézmények létesítése, vagy kezdeményezése, a munkásosztály művelése és védelme, a kivándorló hitsorsosok felvilágosítása és védelme.

Arra törekszik, hogy az egész ország kálvinistaságát egy táborba tömörítse s az egyházat erősítse, fejlessze, építse — ez által eleven, lüktető vallásos életet teremtsen. De emellett gazdaságilag is kívánja a ref. híveket erősíteni s azért a gazdaszövetségek, gazdasági, hitel- s más szövetkezetek létesítését előmozdítani igyekszik.

A szövetség tagja lehet minden magyar honpolgár, — férfiak, nők, ifjak — egyaránt, továbbá egyházi és iskolai hatóságok, gyülekezetek, egyesületek, körök, ha az egylet céljait előmozdítani törekszenek s tagsági kötelezettségüknek eleget tesznek.

Örökös tagok egyszersmindenkorra 500 kor., alapító tagok 150 koronát fizetnek, rendes tagok legalább évi 5 koronát, segítő tagok legalább évi egy korona tagsági díj fizetésére vállalnak kötelezettséget.

Taggyűjtő levek s ismertető füzetek a budapesti ref. lelkeszi hivataltól kérhetők (Kálvin-tér 7.) valamint P. Horváth Zoltánnál, mint a szövetség ügyvezető titkáránál is (IV. Ferencz József-rakpart 24.) kaphatók, s ugyanitt lehet tagul jelentkezni.

A tagok választmány által időről-időre megállapított tagilletmény (hasznos és különféle vallásos és társadalmi kérdéseket ismertető munkák) részesülnek.

Lépjön be mindenki a Kálvin-Szövetségbe, a ki jó reformátusnak tartja magát!

Minden háztartásban, szegény és gazdagnál,
egyaránt használják:

a világhírű JOHN-féle házi

GŐZMOSÓGÉPET.

Hetenként előre közzétett más-más családnál nyilvános próbamegosások rendezünk, melyhez az érdeklődő hölgy közönséget szívesen látjuk. Vakitó fehér ruha, teljes ruhakimelés, 75⁰⁰ idő-, pénz- és munkamegtakarítás. Kimerítő ismertetés szívesen szolgálunk. A gépek részletfizetésre is kaphatók:

FISCHER GYULA és FIAI, erdélyi részsi vezérképviselősgénnél,
Maros-Vásárhelyt.